

بطرس بن بولس بستانی

بُطْرُس بن بُوْلُس بستانی (۱۲۳۵-۱۸۱۹/۱۳۰۱-۱۸۸۳)، در قریه دَبَّیْه متولد شد و نخست به مدرسه دهکده و سپس به مدرسه عین ورّقه رفت و ده سال از عمرش، (۱۲۴۶-۱۲۵۶/۱۸۳۰-۱۸۴۰)، در آن مدرسه سپری شد.

فهرست مندرجات

- ۱- زندگی‌نامه
- ۲- اقامت در بیروت
- ۳- ترک بیروت
- ۴- استخدام در کنسولگری
- ۵- دستاوردهای بطرس بستانی
- ۶- وفات
- ۷- فهرست منابع
- ۸- منبع

زندگی‌نامه

برای کمک به مدرش که تازه همسر خود را از دست داده بود، و سرپرستی و نگهداری برادرانش، پیشنهاد بورس تحصیلی را برای تکمیل آموزش دینی در مدرسه مارونیه در رم نپذیرفت. ظاهراً هنگام تحصیل در **مدرسه عین ورّقه** به آموختن **زبان انگلیسی** همت گماشته و با این زبان آشنا شده بود و این آشنایی در تملس‌های بعدی او با هیئت‌های مبلغین **مذهب پروتستان** سخت سودمند افتاد.

اقامت در بیروت

سرانجام، در ((**بیروت**)) اقامت گزید و ۴۳ سال در آن شهر به سر برد. ورود او به بیروت با اغتشاشات ناشی از عزیمت امیر بشیر ثانی و عقب‌نشینی نیروهای مصری مصادف گشت. بر اثر آشنایی با مبلغان مذهبی امریکایی، به آیین پروتستان گروید. در همین دوران بود که با دکتر گر نلیوس وان دیک آشنا شد. دکتر وان دیک در آن هنگام پزشک جوانی بود که با هیئت‌های مبلغان مذهبی همکاری می‌کرد و بتازگی در بیروت رحل اقامت افکنده بود و مشتاق بود تا **زبان** آن کشور را بطرس بستانی بیاموزد.

ترک بیروت

در فاصله سال‌های ۱۲۶۲-۱۲۶۴/۱۸۴۶-۱۸۴۸، بستانی که بطور موقت بیروت را ترک گفته بود، در کار اداره مدرسه غیبیه که دوستش تاسیس کرده بود و در آن دوره **شهرت** فراوان داشت، به او کمک کرد و در همین‌جا بود که برای استفاده شاگردانش دو جزوه آموزشی خود را با نام‌های **کشف الحجاب فی علم الحساب** و **بلوغ الازرب فی نحو الغرب** تالیف کرد؛ و هم در آن‌جا بود که پسر بزرگش، سلیم، متولد شد.

استخدام در کنسولگری

به محض بازگشت به بیروت در ۱۲۶۴/۱۸۴۸، کنسولگری **امریکا** او را به مترجمی **استخدام** کرد و او تا ۱۲۷۹/۱۸۶۲ در آن سمت باقی ماند. در این دوران، همچنان به فراگرفتن زبان‌های اروپایی و سلمی ادامه داد، با این نیت که در ترجمه کتب مقدس به دکتر اسمیت یاری دهد. در ۱۲۷۷/۱۸۶۰، وی مجله خود به نام **نفیر سوریه** (شپیور سوریه) را منتشر کرد. آنگاه در ۱۲۸۰/۱۸۶۳ مدرسه **مَنی** بلند آوازه خود را بنیان نهاد که تا ۱۲۹۲/۱۸۷۵ دایر بود و خدمات ارزنده‌ای به کشور کرد. در ۱۲۸۷/۱۸۷۰، به انتشار دو نشریه **الچنان** و **الجَنّه** اقدام کرد و یک **سال** بعد نشریه **الجَنّیّه** را انتشار داد.

دستاوردهای بطرس بستانی

دستاورد‌های مهم بطرس بستانانی، گذشته از تاسیس مدرسه و انتشار مجله‌هایش، عبارت بود از: سهم او در ترجمه [کتاب مقدس](#)، تدوین فرهنگ بزرگ لغت به نام [مُحیط المحیط](#) که در ۱۲۸۷/۱۸۷۰ آماده انتشار شد، و دایره المعارف که نخستین جلد آن در ۱۲۹۳/۱۸۷۶ به چاپ رسید.

وفت

وی در گرم‌گرم کار تهیه و چاپ دایره المعارف درگذشت و تنها توانست شش جلد از آن را تدوین کند. پسرش، سلیم به ادامه این کار برخاست و دو مجلد دیگر به آن افزود. تدوین این دایره المعارف عاقبت، پس از انتشار جلد یازدهم دچار وقفه شد و هرگز به پایان نرسید.

فهرست منابع

- (۱) آندرانوس، المعلم بطرس البستانانی، پایان نامه دانشگاه لبنان، ۱۹۷۰.
- (۲) فواد افرا بستانانی، الروائع، ش ۲۲، بیروت ۱۹۵۰.
- (۳) م بستانانی، السلسبیل، جونیه ۱۹۶۸، ص ۱۴۸-۱۴۲.
- (۴) شاکر خوری، مجمع المَسَرَّات، بیروت ۱۹۰۸.
- (۵) جرجی زیدان، تراجم مشاهیر الشرق، ج ۲، قاهره ۱۹۲۲، ص ۲۷-۳۳.
- (۶) لویس شیخو، الاداب العربیه، ج ۲، بیروت ۱۹۱۰.
- (۷) میخائیل صَوایا، المعلم بطرس البستانانی، بیروت ۱۹۶۳.
- (۸) فیلیب بن نصرالله دی طرازی، تاریخ الصحافه العربیه، ج ۱ و ۲، بیروت ۱۹۱۳.
- (۹) مارون عبود، رُؤاد النهضه الحدیثه، بیروت ۱۹۵۲.
- (۱۰) عمرضا کحاله، معجم المؤلفین، بیروت (تاریخ مقدمه ۱۳۷۶)، ج ۴، ص ۴۹-۴۸.
- (۱۱) المُقتطف، (اول اوت ۱۸۸۳).
- (۱۲) ن نصّار، نحوه مجتمع جدید، بیروت ۱۹۶۹.
- (۱۳) الهلال، (۱۵ ژانویه ۱۸۹۶)

منبع

[دانشنامه جهان اسلام، بنیاد دائرة المعارف اسلامی، ج ۱، ص ۱۳۱۸، برگرفته از مقاله «بطرس بن بولس بستانانی».](#)

رده‌های این صفحه: [تراجم](#) | [درگذشتگان سده ۱۴ \(قمری\)](#) | [مقالات دانشنامه جهان اسلام](#) | [نویسندگان عرب](#) | [نویسندگان لبنانی](#)